

անջնջելի հիշատակ

Հովանի Օրբելին ծնվել է 1887 թ. 1904-ին, Թիֆլիսում ապրող ռուսական գիտնական, ընդունվել է Պետերբուրգի համալսարանի պատմա-բանասիրական ֆակուլտետը։ Գիտնականության մասին տարիներին Օրբելին հետաքրքրություն է ցուցաբերել Կովկասի և Իրանի ժողովուրդների լեզվի և մշակույթի նկատմամբ։ Համալսելով ֆակուլտետի հայ-վրացական և պարսկական բաժանումների պարապմունքները, նա աշակերտել է ալեքսիս խոջոյ գիտնականներին, ինչպես էլ Մ. Փոլեյկովը, Ն. Մարո, Վ. Բարսեղյանը, Զ. Մկրտչյանը։ Համալսարանում ծանոթացել է Լ. Մարոյի հետ։ Լ. Մարոն աշխատանքով նա ուսումնասիրեց և յուրացրեց անտիկ աշխարհի, արևելքի ժողովուրդների լեզուները, պատմությունը և մշակույթը։

1906-ին ռուսոգիտ Օրբելին մասնակցում է միջնադարյան Հայաստանի նշանավոր մայրաքաղաք Անիի պեղումներին և շուտով գտնում պեղումները ղեկավարող Ն. Մարոյի օգնությանը։ Ինչպես ընդհանուր առմամբ, այնպես էլ վիճակի արժանապատիվների հավաքման գործում։

1909 թ. գործողվելով Խաչեն (Արցախ) Օրբելին ուսումնասիրել է հայկական տապանաքարերի և Գանձասար վանքի հարաբերականները և աշխատասիրությունը զբաղեցրել է իշխան Հասան Գրայի մասին։ Ավելի արդյունավետ է ծավալվում նրա գործունեությունը Անիում, որը նա վարում էր նաև Մարոյի ստեղծած բանագործության վարչի պարտականությունները։

1911 թվականին, արդեն 9 աշխատանքային հեղինակ Օրբելին, ազգայնական Պետերբուրգի համալսարանը, գործողվում է Արևմտյան Հայաստան, ապա վերադառնում Թիֆլիս՝ իր հետ բերելով ուրարտական հուշարձանների հարուստ ժողովածու և հայերեն վիճակագրական նյութեր։ 1912-ին Օրբելին ընտրվում է ռուսական հնագիտական ընկերության անդամ։

Հետագա հինգ տարիներին Օրբելին հրատարակում է ևս 14 աշխատություն՝ նվիրված հայ վիճակագրությանը, Կովկասի և Մեծավոր Արևելքի ժողովուրդների արվեստին ու մշակույթին։

1916-ին Ն. Մարո և Հ. Օրբելին գործողվում են Վան։ Օրբելին ինքնուրույն պեղում է Վանի ժայռի երկու խորքերը, որոնցից մեկում հայտնաբերվում է ուրարտական Մարոյի երկրորդի արշավանքների տարեգրությունը վերաբերող 265 տող կազմով վիճակի արձանագրություններ, որը՝ ուրարտական պատմության համար բացարձակ նշանակություն ունեցող հուշարձան է։

Պետերբուրգի համալսարանի ողջ ժողովուրդ Օրբելին 1918 թ. հոկտեմբերին հաստատվում է Մոսկվայի Լազարյան ինստիտուտի պրոֆեսոր՝ Առաջավոր Ասիայի պատմության գծով։ Հաջորդ տարվանից նա դասախոսում է նաև Մոսկվայի հնագիտության ինստիտուտում և գործում մասնակցություն ունենում նյութական մշակույթի ուսուցման և կազմակերպության վերակառուցման գործին։

Նույն տարին նա հաստատվում է արվեստի ինստիտուտի, ինչպես և Պետերբուրգի համալսարանի պրոֆեսոր՝ արևելքի ժողովուրդների արվեստի պատմության գծով։

Օրբելու գործունեությունը բացարձակ նշանակություն ունեցավ պատկանելի էրմոստով։ 1920 թվականին նա ընտրվում է Երմոստի գիտական արժեքների պահպանման և Կովկասի, Իրանի ու Միջին Ասիայի բանի վարիչ։ Փաստորեն նա է ստեղծում Երմոստի Արևելյան հարուստ բաժինը։ 1928 թվականին Օրբելին աշխատում է ակադեմիայի հայերենագիտության ինստիտուտում, բայց մեկ տարի հետո հեռանում է համալսարանի չինեզիկ Ն. Մարոյի առաջադրված լեզվի նոր ուսումնական ծրագրի նկատմամբ։ Նա շարունակում է աշխատել Երմոստովում և համալսարանում։

1924-ին Օրբելին ընտրվում է գիտությունների ակադեմիայի քրթակից-անդամ։

1928 թ. Օրբելին մեկնում է Գաղափար և ուսումնասիրելով հին պարսկալե, հայտնաբերում է ավելի քան 100 ռելիք բանական և պահպանված միջին և վաղ մանուկ ընթացի արձանագրություններ։ Այնուհետև գալով Հայաստան, ուսումնասիրում է հայկական ճարտարապետության հնագիտությունը։ Ինչպես և 1930-ին մեկնում է Ռուսիա՝ ուսումնասիրելու այնտեղ

Բաբկեն ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ
Ակադեմիկոս

հայտնաբերված Մասանյան արվեստի առարկաները։ Նույն թվականին նա մասնակցում է իրանագիտության միջազգային կոնգրեսին և զեկուցում կարգում իրանական արվեստի մասին։

1934 թվականին Օրբելին ընտրվում է Երմոստի տնօրեն և ամբողջությամբ իրեն նվիրում այդ հուշակավոր թանգարանը ղեկավարելու բարդ ու պատասխանատու գործին։ Կարելի է ասել, որ նրա տնօրենությունը տարիներին (1934—1951) Երմոստի ծաղկում է ապրում, միաժամանակ թանգարանում մեծ ծավալ ու թափ են ապրում գիտական աշխատանքները։

1934 թ. նա մեծ աշխատանք է կատարում Ֆիրդուսի 1000-ամյա հոբելյանի օրերին՝ ցուցանալով և կազմակերպում Երմոստովում, զեկուցումով հանդես է գալիս Թեոդորով։ Ֆիրդուսին նվիրված հոբելյանական հիստորիա։

1935 թ. Հ. Օրբելին ընտրվում է գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս և ղեկավարում է իրանական արվեստին ու հնագիտությանը նվիրված միջազգային 8-րդ կոնգրեսի աշխատանքները։

1938 թ. Օրբելին կազմակերպում է ղեկավարում է Զորա-Ռուսապետի նվիրված հոբելյանը Պետերբուրգում՝ կազմակերպելով նաև խոջոյ ցուցանալով։ 1941 թ. նա ղեկավարում է Նիզամի, Նալդինի նվիրված հոբելյանները Երմոստովում, այն էլ պատերազմական պայմաններում։

1941 թ. Հ. Օրբելին մեծ ջանքեր է գործադրում ինչպես Երմոստովի, նույնպես և գիտությունների ակադեմիայի մյուս հիմնարկների թանգարանային և գրական արժեքների էվակուացիան գործում։

Ուշոք և մեծ երախտագիտություն է արժանի Օրբելու վաստակը Հայաստանում գիտական և մշակույթի զարգացման, հնագիտական հուշարձանների ուսումնասիրման գործում։

1938 թ. նա գլխավորում է Անիի պեղումները։ Արշավանքային կազմում էր պեղական Երմոստովի և գիտությունների ակադեմիայի հայկական բաժանումների աշխատակիցները։

1938 թ. Օրբելին ընտրվում է հնագիտության ակադեմիայի գիտական մասնագետի ճակատին և մեծ աշխատանք է կատարում Հայաստանում գիտական հիմնարկների կազմակերպման և ղեկավարման գործում։

1938—39 թթ. նա խոջոյ մասնակցություն է ունենում Ռայ ժողովուրդի հետազոտման համալսարանի Գաղափար Լազարյանի 1000-ամյա հոբելյանին, զեկուցումներ է կարդում Երեւանում, Մոսկվայում և գիտական հիմնարկ խոջոյ ասում ժողովուրդական արձանագրությունների կազմակերպման և ղեկավարման գործում։

1948 թ. Օրբելին անհնապելի մասնակցություն է քեւում Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի հիմնադրմանը մասնակցելով Երմոստովում, ինչպես և 1947 թվականին հունվար ամսին ղեկավարում է ակադեմիայի գիտահետազոտական աշխատանքները։ Միաժամանակ նա իր գործունեությունը չի դադարեցնում պատերազմից առաջ Պետերբուրգում, որը վերադառնել էր 1944 թ.։

Նշանակալից է նրա մասնակցությունը (1948 թ.) Նյու-Իորքից ղեկավարվող հայտնաբերությանը, որը աշխարհը դառնում էր պատերազմի դիմադրող հանցագործներին։

1951 թ. ազատվելով պետական Երմոստի տնօրենի պաշտոնից, Օրբելին գալիս է Հայաստան և իրեն խորհրդարան մասնակցում Գաղափար Լազարյանին։

Վերադառնալով Պետերբուրգ, նա աշխատում է գիտությունների ակադեմիայի լեզվագիտության ինստիտուտում, ճշգրտվում Պետերբուրգի համալսարանի արևելագիտության ֆակուլտետի ղեկավար և ապա, որպես պրոֆեսոր, ղեկավարում է ճյուղ համալսարանի Մեծավոր և Միջին Արևելքի պատմության ֆակուլտետի աշխատանքները։

1956 թ. հաստատվում է գիտությունների ակադեմիայի արևելագիտության ինստիտուտի

պետերբուրգյան բաժանումների վարիչ։

Ակադեմիկոս Հովանի Օրբելու գրչին պատկանում են շուրջ 80 գիտական աշխատություններ և հոդվածներ, որոնք վերաբերում են Առաջավոր և Միջին Ասիայի ժողովուրդների նյութական և հոգեմտական մշակույթի տարբեր հարցերին։

Նյութական մշակույթին և արվեստին նվիրված մի քանի տասնյակ աշխատություններից առանձին գրքովի ենթաբաժին 1910 թվականին ունեւել լույս են տեսել «Անիի հնությունների թանգարանի կատալոգը» (1-ին հրատարակություն), «Անիի քաղաքի համառոտ ուղեցուցիչ», «Անիի ավերակները» և «Մոքսի ժողովուրդի աշխատությունները։ Զալաի թվով հոդվածներ լույս են տեսել այդ և հետագա թվերին։ Դեռևս պեղումների ժամանակ Ն. Մարո և Հ. Օրբելին հանգեցրել այն եզրակացության, որ Բաբրուստունիների մարաթաղանքը անդրադարձնում է ոչ միայն հայերի կյանքին ու մշակույթը, այլև ուրիշ ժողովուրդների քաղաքային կյանքի տարբեր կողմերը և փոխադարձ կապերը։ Մյուս եզրակացություններն այն էր, որ սխալ կլինեք մշակույթը դիտել կոնկրետիստի» քրիստոնեական և մուսուլմանական կրոնական խիստ բաժանվածությամբ։ Առանձին աշխատություններ են նվիրված, ժամանակը, իրանական արվեստին, «Մասանյան մետաղը» (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

Լեզվին, գրականությանը և ժողովրդական ստեղծագործությանը վերաբերող աշխատություններին հարկ ենք համարում նշել «Մասանյան Գաղափար» հետազոտման և արվեստի տարբեր կողմերը (Կ. Վ. Տրեքերի համալսարանի կազմակերպությամբ) «Մասանյան արվեստը» (Երևանում էլ ունեւել), «Վաղ սասանյան մետաղը», «Ուրարտիկ սասանյան արվեստը», «Սելջուկյան արվեստի պրոբլեմներ» (տարբեր լեզուներով և այլն)։ «Պետերբուրգի հուշարձանները» գրքում Օրբելին բացի առաջաբանից, զեկուցում է նաև 7 հոդված, որոնք վերաբերում են Հայաստանի և Կովկասի նյութական մշակույթին և արվեստին։

24 ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՆՅՈՒՄ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ

(Սկզբը № 5—6-ում)

Եթե Էներգիայի պահպանության օրենքի հիման վրա հավասարեցնենք հիմքից շենքին փոխանցվող կինետիկ Էներգիայի քանակությունը՝ ազատ տատանվող շենքի (քանի որ կինետիկ Էներգիայի քանակությունը հաղորդվողով հետո գրգռվել ուժի ազդեցությունն ընդհատվում է, շենքի տատանումները կլինեն ազատ) առավելագույն կինետիկ Էներգիային, կտանանք, որ դիմադրության գործակցի մեծությունը հավասար է գրունտի տատանումների գերակշռող պարբերության և կատոցվածքի ազատ տատանումների համապատասխան ձևի պարբերության հարաբերությանը։ Նշենք, որ ամբողջ կատոցվածքի համար սեյսմիկ հարվածի դեպքում տատանումների ձևերից ամենապատշաճվորեն ազատ տատանումների առաջին ձևն է։ Քանի որ երկրորդ կարգի գրունտների համար գրունտի տատանումների գերակշռող պարբերությունների առավելագույն արժեքը հավասար է 0,5 վրկ., ապա կատոցվածքի ազատ տատանումների առաջին ձևին համապատասխանող դիմադրության գործակցից հավասար կլինի առաջին ձևի դեպքում մի վայրկյանում տեղի ունեցող տատանումների թվի կեսին։

Այժմ եթե մենք ուշադրություն դարձնենք ՀՀՃՆ—2.03—94 նորմերի 2.4.3 կետում այդ նույն երկրորդ կարգի գրունտի համար դիմադրության գործակցից պարտահանող քանակներին և նորմերի 6.4.2.3-ի վրա ցույց տրված երկրորդ կարգի գրունտի համար դիմադրության գործակցի գծագրի վրա, ապա միանգամից զարմացնում է այդ գծագրի վրա ռեզոնանսի գոտու բացակայությունը։ Ռեզոնանսի երևույթի առանձնահատկությունը կայանում է նրանում, որ երբ գրգռվել ուժի փոփոխման պարբերությունը մոտենում է կատոցվածքի սեփական տատանումների պարբերությանը, դիմադրության գործակցի արժեքը խիստ մեծանում է։ Եթե գրգռվել ուժի փոփոխվում է սինուսի կամ կոսինուսի օրենքով և ուժի փոփոխման հաստատուն ամպլիտուդա, ապա երկաթբետոնե կմախք ունեցող շենքերի համար դիմադրության գործակցի առավելագույն արժեքը ռեզոնանսի դեպքում կարող է հասնել տասնի և անգամ տասնից ավելի մեծ լինել։ Ի հարկե, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ երկրաշարժի ժամանակ գրունտի տատանման օրենքը կարող է խիստ տարբերվել հարվածի տատանումների օրենքից, որ շենքի սեփական տատանումների ու գրունտի տատանումների պարբերությունների ճշգրիտ համընկնելը լինի ռեզոնանսի համար ամենաճշգրիտ ժամանակավիճույթը ընթացքում քիչ հավանական է և որ գրունտի տատանումների ամպլիտուդան այդ ժամանակավիճույթի ընթացքում չի կարող մնալ հաստատուն, կարելի է զգալիորեն փոքրացնել այս տասն արժեքը։ Այսպես, Ի. Լ. Կորչինսկին այս հանգամանքները հաշվի առնելով, փոքրացնում էր դիմադրության գործակցի առավելագույն արժեքը երկու անգամ։ Կարելի է հաշվի առնել նաև այն հանգամանքը, որ ռեզոնանսի դեպքում գրունտի և հատկապես կատոցվածքի կետերի տեղափոխությունների խիստ անհիմնաբանորեն կանգնել են Էներգիայի կորուստները։ Այսպիսով, մենք կարող ենք դիմադրության գործակցի 10 արժեքի փոխարեն վերցնել երեք արժեքը, սակայն դիմադրության գործակցի արժեքի այսպիսի խիստ փոքրացումը կարելի է կատարել միայն երկրաշարժի ժամանակ ռեզոնանսի գոտում գտնված և կանգուն մնացած շենքերի ուսումնասիրությանը այդ արժեքը հաստատելուց հետո։ Նշենք, որ Ի. Լ. Կորչինսկին իր կողմից առաջարկվող երկրաշարժից առաջացող բեռների տակ հաշվարկի դիմադրական մեծությունը հիմնարկին, բերում է մի օրինակ, որը վատ կերպով ցույց է տալիս ռեզոնանսի հնարավորությունը երկրաշարժի ժամանակ։ Այդ բերված օրինակում խոջոյ վերաբերում է Լոս Անջելեսում 1952 և 1954 թվականներին տեղի ունեցած երկու երկրաշարժերի ժամանակ չորս կառույցի երկաթբետոնե կմախքով շենքի առաջին հարկի ծածկի հանգանակում չափված դեֆորմացիաներին։ 1954 թ. երկրաշարժի ժաման

րևանի ֆիզիկայի մեծահամ-
բավ ինստիտուտի տնօրեն
Է. Ֆիզիկա-մաթեմատիկական
գիտությունների դոկտոր:

Հնարավոր չէ գնալ 21-րդ դար շարունակաբար ծախս-
նակալության հնարներով առավել և՛ ստանդորդությամբ:
Միջազգային գիտական հա-
մագործակցությունն ու հա-
մակարգչային կապը մեզ
հարկավոր է դուրս գալու ազ-
գային տարման փակվածու-
թյունից, անվաճել նպատակ-
ային ու արդյունավետ
դարձնելու մեր հետազոտու-
թյունները, ներառելի գիտա-
կան համաշխարհային գործ-
ընթացներին:

Նախագահության նիստի
մասնակիցները արեցին մի
շարք գործնական առաջարկ-
ներ: Մասնավորապես նըշ-

վցե, որ նման կամայական
ներդրումից խուսափելու և
հետեցողություններն զգա-
նալու վտանգից փոխելու հա-
մար պետք է ստեղծել մի դե-
կլարատ մարմին, որի մեջ
կընդգրկվեն այդ կապից օգ-
տվող հիմնական կազմա-
կերպությունների ներկայա-
ցուցիչները:

Երևանի հիգիականի ինստի-
տուտի տնօրեն Ռ. Սկրտչյա-
նը շնորհակալություն հայտ-
նեց թղթի ելույթ ունեցողնե-
րից և ընդունեց իր կողմից
թույլ տված կոպիտ սխալը:

Հուսամք, որ այն անկեղ-
եք:

ունեցողի վտանգը:
 Մարմերի թվումս վերահաս
 աղետից փրկելու համար՝ ա-
 նաբարկվեց Հայաստանում ու
 մնալ լեզվաբաններից ու մաս-
 նագետներից քաղցածը, պե-
 տական քաջադիմ իրավաբա-
 Նյանը՝ օժտված մի խոսողովու-
 որի թույլտվությամբ ու վալե-
 րազմանը՝ միայն կարող է կա-
 տարվել լեզվաբան ցանկացա-
 փութությունը: Լեւոն պեղքե-
 շաւտ-տաւ ենք օրինակ վերց-
 նալ՝ աղանախից: Իրենեմ հե-
 չո՛ւ՝ չհետեւել Զրամանայի օ-
 ռինակին, ուր լեզվաբան ամե-
 ժ մի փոփոխություն երկրի ան-
 դեմարի քաջադիմ մեծաշնոր-
 հըն է:

կի մասին» հարցի բննարկմանը մասնակցեցին ակադեմիկոսներ Գևորգ Զահուկյանը, Վաչե Նալբանդյանը, Էմի Գաբրիելյանը, Գևորգ Բրուսյանը, Սեդեհ Նախարարյանը:

նր, Կաթիմիր Բարխուդարյանը, Գագիկ Սարգսյանը, Բա-
նասիրության դոկտորներ, լե-
զանագետներ Լևոն Եղեկյանը, Լե-
ւոն Եղեկյանը և Երանկո Մարգարյանը:

Քննարկման արդյունքները
ամփոփեց ՀՀ ԳԱԱ պրեզի-
դենտի պաշտոնակատար Դավիթ Մարտիրոսյանը:

Մարգարյանը: Նա առաջարկե-
լնդունել որոշում, ուր կարձա-
նագրվեն հայերենի ամա-
ղարտության սահմանման

րևականոն զարգացման մասին
մտահոգությունները, և այն ո
ղարկել ՀՀ նախագահին, Ազ
գային ժողովին և հանրապե
տության կառավարությանը:

արդյունավետ դառնալ և վարկառուի և գյուղացու համար չէ որ, ըստ նրանց, գյուղացի

նշինն շուրի բացի ֆիզիկական
ուժից, որը խելացիորեն օգտու
գործելու դեպքում կարելի է
հասնել մեծ արդյունքների:
Աշխատանք և յուսավորո

թում, ժամանակակից տեխնիկայի ու տեխնոլոգիայի օգտագործում, անձնվեր մասնագետների գործունեություն՝ հսկայական խառնուրդի արդյունքում:

պագայի: Այսպես էր սլոնի
բացնում «Մշակը» գյուղի վ
բաժնունդը: Գյուղի բարեկ
րոգման մեջ «Մշակը» տնտ

նախկին գործունից ոչ պակաս
չափով տեղ էր տալիս ժողով-
վրդականացած պետության
ու նրա նորոգված կառույցնե-
րին:

Արտադրության միջոցներ
մասնավոր սեփականություն
պաշտպանելով, «Մշակը» քա
ցաապար էր տրամադրվա
սոցիալիզմի և հեղափոխու
թյան նկատմամբ: Թերթը ա

համոզված հակառակորդն էր
Հասարակության զարգացում
նա պատկերացնում էր միայն
քաղաքականության համապար

նով, իսկ սոցիալիզմը համարում էր ռոտոպիական գաղափար. որը հասարակության պատկաճում է արհեստականորեն. ըստի: Հեղափոխ

թյունը ևս, «Մշակի» կարծիքով, «ցնորական է այն արսահաղաղությամբ, որովհետև նա անհամբեր է, իսկ անհամբեր է, որովհետև, ի տարբերություն այլ

սարակական էվոյուցիան, որ
պես դաստիարակության պր
ցես, չի ճանաչում հրաշքնե
«այլ գործում է դանդաղ և ա

Դոցենտ, Երևանի պետական
համալսարան

ժողովապետականի ամբիո

